

Vesa Kallio kesk ym.

Kirjallinen kysymys Lupa- ja valvontaviraston maksuista

Eduskunnan puhemiehelle

Lupa- ja valvontaviraston maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen asetusmuistiossa todetaan, että ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettuina kokonaan uusina suoritteina maksullistettaisiin lain 13 §:ssä tarkoitettu päätös arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa. Maksun suuruus olisi 4 500 euroa. Suorite olisi maksullinen, kun asia on tullut vireille hankkeesta vastaavan tai viranomaisen aloitteesta. Lisäksi maksullistettaisiin lain 27 §:ssä tarkoitettu lausunto perustellun päätelmän ajantasaisuudesta, 2 000 euroa.

Luonnonsuojelulain mukaisista poikkeamislupapäätöksistä perittäviin maksuihin tehtäisiin merkittävä euromääräinen korotus sisältäen inflaatiokorotuksen. Poikkeamisluvista perittäisiin pääsääntöisesti 1 500 euron suuruinen maksu, mutta ilman taloudellisen toiminnan harjoittamistarkoitusta lupaa hakevilta luonnollisilta henkilöiltä ja yleishyödyllisiltä yhteisöiltä perittäisiin poikkeamisluvista 316 euroa kuten nykyisinkin.

Nämä kaikki edellä olevat toteutuivat lopullisessa asetuksessa.

Hallituksen hyväksymän valtioneuvoston asetuksen perusteella voidaan tulkita, että vuonna (2026) maksu eläintilalta voisi olla 9 000 + 13 400 euroa ja tähän lisäksi 4 500 euroa, mikäli kyseessä ei ole suoraan ympäristövaikutusten arviointia (YVA) vaativasta hankkeesta. Mikäli hanke myöhästyy ja siihen on pyydetty ajantasaisuudesta arvioita, maksutaakka kasvaa. Mikäli hanke on ajantasainen, maksun suuruus on 2 000 euroa.

Näiden maksujen lisäksi toiminnanharjoittaja joutuu maksamaan palkkion ulkopuoliselle konsultille YVA:sta. Eläintiloilla YVA-tarjouksissa vaihteluväli on ollut 50 000—200 000 euron välillä. Erityisesti jälkimmäinen summa vaikuttaa täysin kohtuuttomalta.

Kaiken kaikkiaan hallituksen hyväksymillä päätöksillä maatalouden harjoittajien maksutaakka kasvaa merkittävästi, kun myös lukuisia muita maksuja on korotettu jopa viisinkertaiseksi.

Ympäristövaikutusten arviointi on kokonaisuutena hyvin kallis prosessi. Valtioneuvoston asetuksella maatalouden harjoittajaa rahastetaan 4 500 euroa siitä, että viranomainen antaa päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta. Uudeksi maksuksi on keksitty maksu lausunnosta perustellun päätelmän ajantasaisuudesta.

Muun muassa MTK toi lausunnossaan selkeästi esille kaikki valtioneuvoston asetuksen tuomat lisäkustannukset suomalaisen ruuan tuottajille. Siitä huolimatta käytännössä kaikki maksut nou-

Kirjallinen kysymys KK 12/2026 vp

sevat, kuten maksut, jotka peritään yhteysviranomaisen arviointiohjelmalausunnosta sekä arviointiselostuksesta annetusta lausunnosta ja yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä. Kotieläintilojen koon kasvaessa yhä useamman kohdalla sovelletaan YVA-menettelyä, mikä lisää entisestään eläinsuojan rakentamiseen liittyviä kustannuksia. YVA-menettelyn soveltaminen voi tarkoittaa sitä, että jatkossa eläinsuojat tehdään todella suurina, jotta YVA-menettelyä ei tarvitse tehdä useaan kertaan tai laajennukset jätetään tarpeettomasti soveltamisrajaa pienemmiksi.

Myös monia luonnonsuojelulain mukaisiin suoritteisiin liittyviä maksuja ehdotetaan korotettavan merkittävästi. Poikkeamislupien hinnat hallitus nosti 316 eurosta 1 500 euroon, mikä on täysin kohtuutonta varsinkin, kun hallitus eivätkä sen vastuuministerit ole kyenneet tekemään mm. valkopeskianhiongelmalle käytännössä mitään.

Jos päätöstä hakee luonnollinen henkilö taikka yleishyödyllinen yhteisö ilman taloudellisen toiminnan harjoittamisen tarkoitusta, maksu on 500 euroa. Tässä olisi tullut selventää, liittyykö taloudellista toimintaa koskeva viittaus sekä luonnolliseen henkilöön että yleishyödylliseen yhteisöön vai ainoastaan yhteisöön. Lisäksi MTK korosti lausunnossaan, että poikkeamislupaa tarvitaan mm. kasvustoille vahinkoa aiheuttavien rauhoitettujen lintujen karkottamiseksi, jotta vahinkoja voi edes teoriassa yrittää vähentää ja näin säilyttää mahdollisuuden aiheutuneiden vahinkojen vuoksi maksettavien korvausten saamiseen. On kohtuutonta, että mahdollisista korvauksista yhä suurempi osa kuluu nyt hallituksen hyväksynnällä luvan hakemiseen ja raha siirtyy hallinnon sisällä ja viljelijän omavastuu vahingoista nousee.

Myös useimpiin muihin ympäristöosaston suoritteista perittäviin maksuihin hallitus on tehnyt korotuksia, joita ei voi pitää hyväksyttävänä, koska ne nostavat maa- ja metsätalouteen kohdistuvia kustannuksia. Nämä korotukset ovat Orpon hallitusohjelman vastaisia. Hallitusohjelmassa lukee selvästi seuraavaa: "Hallituskaudella ei tehdä kansallisesti sellaisia päätöksiä, jotka lisäävät maa- ja metsätalouteen kohdistuvia kustannuksia." Nyt tehdyt päätökset ovat kaikilta osin hallitusohjelmakirjauksen vastaisia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo kompensoida hallitusohjelman vastaisesti tehdyt korotetut ja uudet maksut, jotta hallitusohjelman tahtotila toteutuu aluehallintouudistuksen jälkeenkin?

Helsingissä 6.2.2026

Vesa Kallio kesk
Eeva Kalli kesk
Antti Kurvinen kesk
Timo Mehtälä kesk